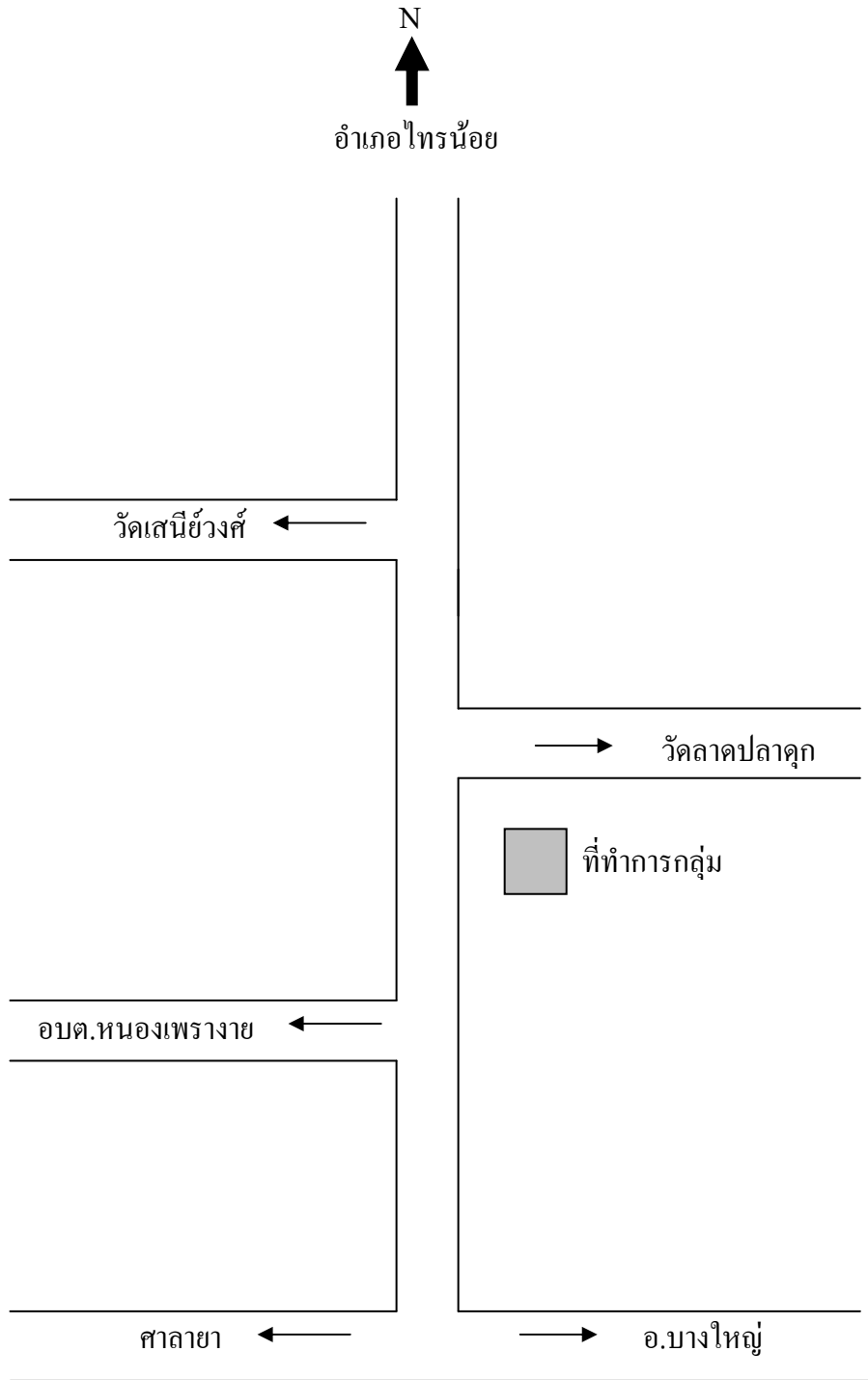


ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความเสี่ยงด้านการผลิตและการจัดการสินค้า ผักตระกูลกะหล่ำ

กลุ่มปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ
หมู่ที่ 7 ตำบลหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย
จังหวัดนนทบุรี

แผนผังที่ตั้ง และแผนผังแปลง

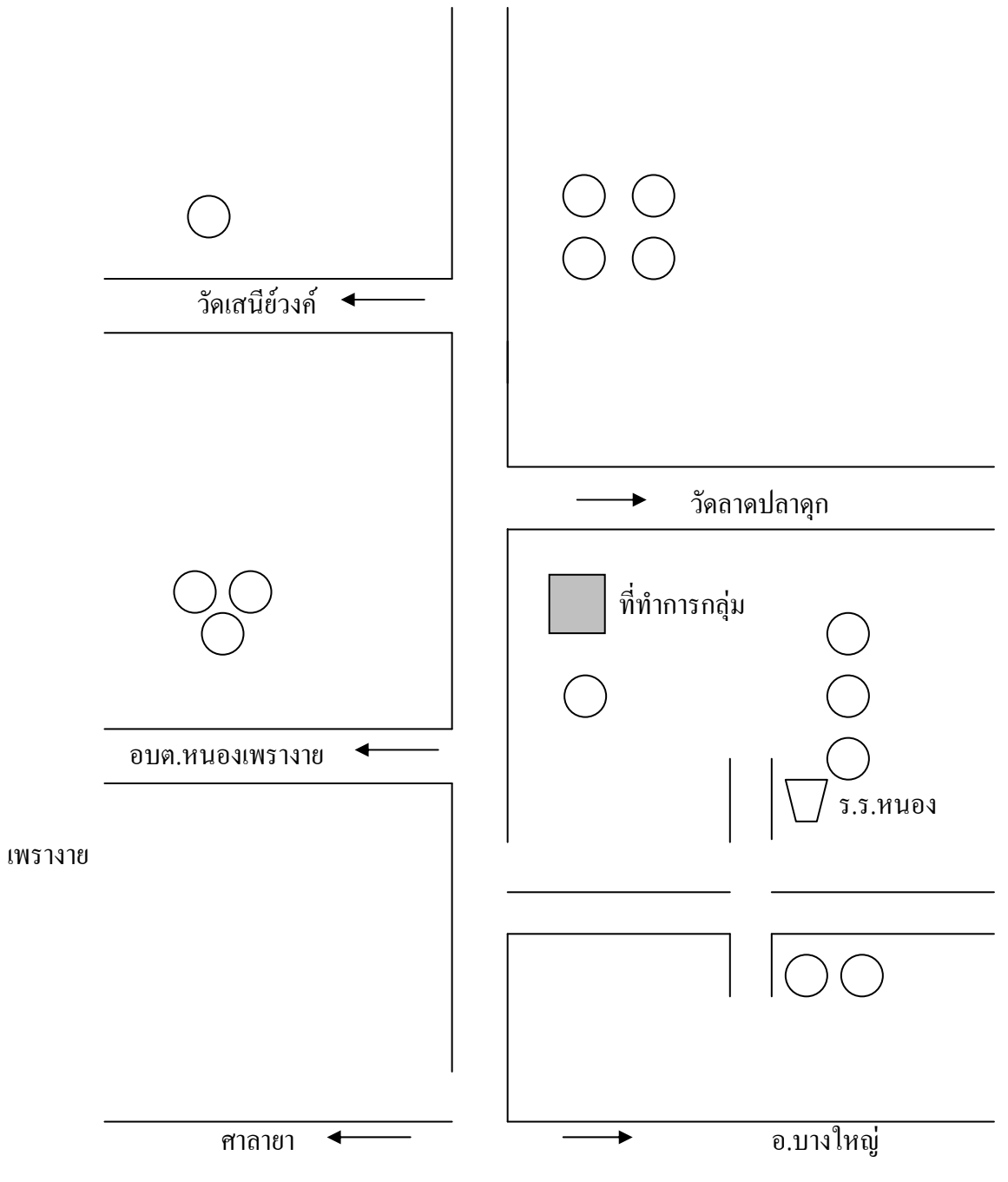
กลุ่มปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ตำบลหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี



แผนผังแปลงสมาชิกกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ



อำเภอไทรน้อย



○ ที่ตั้งแปลงปลูกผัก

1. การวิเคราะห์ตนเอง

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม

ข้อมูลด้านสังคมและเศรษฐกิจ

กลุ่มปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษหนองเพรางาย หมู่ที่ 7 ตำบลหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นกลุ่มปลูกผักตระกูลกะหล่ำที่มีศักยภาพด้านการผลิตค่อนข้างสูง เกษตรกรส่วนมากปลูกผักคะน้า กวางตุ้ง กะหล่ำ สมาชิกทั้งหมด 30 ราย มีกระจายตัวตามหมู่ที่ 6 หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองเพรางาย เดิมสมาชิกมีจำนวน 40 ราย แต่ขณะนี้มีส่วนได้ไปทำไม้ดอกไม้ประดับ การดำเนินงานของสมาชิกส่วนมากปลูกผักคนละ 3 - 10 ไร่ แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน/ครัวเรือน

การดำเนินงานของเกษตรกรในกลุ่มมีการลงทุนครั้งแรกคนละ 100 บาท รวมมีเงินทุนของกลุ่ม จำนวน 3,000 บาท เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินการปลูกผักปลอดสารพิษที่ใช้เป็นทุนส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ จะมีบางรายกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และธนาคารกรุงเทพ บางส่วน ในส่วนของพื้นที่บางส่วนใช้ที่ดินของตัวเองและบางรายเช่าพื้นที่ปลูก ค่าเช่าปีละ 700 - 1,200 บาท/ไร่/ปี

ข้อมูลด้านการผลิต

การปลูกผักปลอดสารพิษของตำบลหนองเพรางายโดยรวมมีพื้นที่ปลูกคนละ 5 ไร่ สมาชิกทั้งหมด 30 ราย รวมพื้นที่ปลูก 150 ไร่

ผลผลิตเฉลี่ยของแต่ละราย 3,000 กิโลกรัม/ไร่ ช่วงเวลาที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมีการปลูกตลอดปี ราคาจะสูงช่วงประมาณพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ แต่คุณภาพจะไม่ค่อยดี

1.2. การวิเคราะห์ศักยภาพ บริหารจัดการกลุ่ม

การบริหารจัดการกลุ่ม

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม

1. เพื่อผลิตผักให้ปลอดภัยจากสารพิษส่งตลาด
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มให้เข้มแข็ง
3. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสุขภาพแข็งแรง
4. เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนด้านวิชาการ

บทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาการผลิตพืชผัก เพื่อให้ปลอดภัยจากสารพิษส่งตลาด เมื่อมีการประชุมจะแสดงความคิดเห็นระดมความคิดภายในกลุ่ม มีการวางบทบาทของสมาชิกอย่างชัดเจน โดยมีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการมีตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์คุณิ์ ประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายประสานงานกับหน่วยงาน

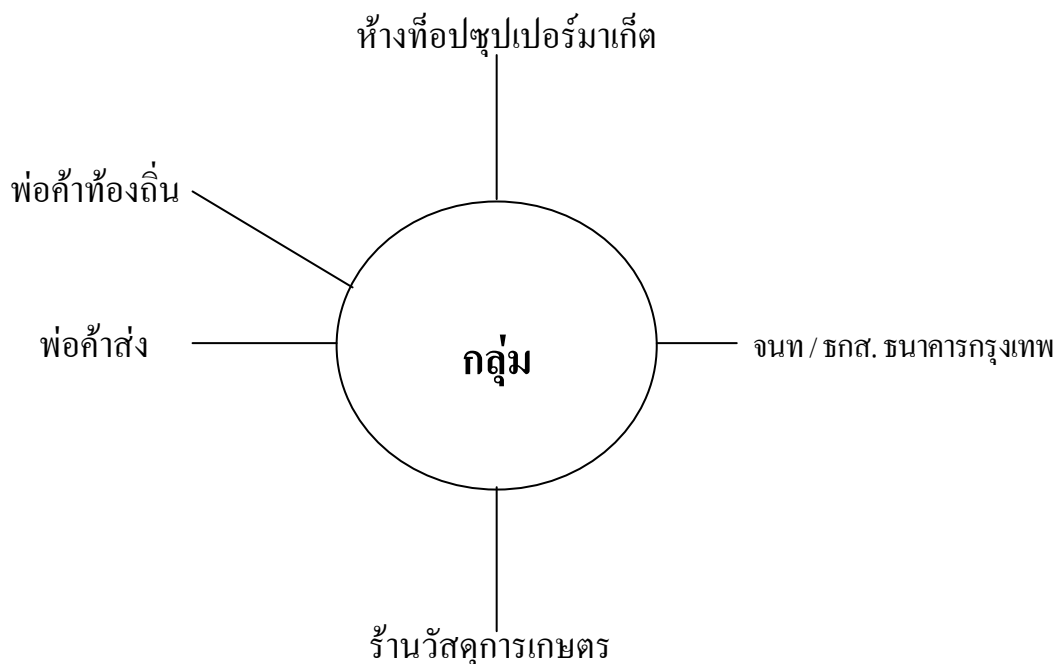
การบริหารจัดการธุรกิจ

กลุ่มได้รวบรวมผลผลิตสมาชิกส่งห้าง Top Super Market และตลาดอำเภอใกล้เคียงในจังหวัดนนทบุรี การซื้อปัจจัยการผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมีและสารเคมี เกษตรกรจะแยกกันซื้อ ไม่ได้รวมกันซื้อเป็นกลุ่ม จะซื้อตามห้างร้านใกล้บ้านที่ซื้อได้

2. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตและการตลาดของกลุ่ม

การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

บุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย คือ ร้านขายวัสดุเคมีการเกษตรใกล้บ้าน พ่อค้าส่ง ผู้รวบรวมผลผลิต ข้าราชการอำเภอไทรน้อย เช่น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารกรุงเทพ



3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน พื้นที่ปลูก

สภาพพื้นที่ปลูกโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำคลองตาชมไหลผ่านหมู่บ้าน และบางส่วนใช้น้ำบาดาลในการปลูกผัก และมีการปลูกผักหมุนเวียนตามแผนการผลิตตลอดทั้งปี ส่วนรายละเอียดของปลูกตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP มีดังต่อไปนี้

- ไม่เคยเป็นพื้นที่ตั้งของโรงพยาบาล
- ไม่เคยเป็นคอกปศุสัตว์
- ไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม
- ไม่เคยเป็นที่ทิ้งขยะ
- ไม่เคยเป็นที่ทิ้งสารเคมี
- เคยเป็นแปลงปลูกพืชที่มีการใช้สารเคมีมาก
- เคยใส่ปุ๋ยคอกที่ไม่ได้หมักก่อนลงในดิน
- ไม่เคยมีการใส่ปุ๋ยเคมีที่มีการปนเปื้อนโลหะหนัก
- ไม่เคยมีการใช้สารเคมีในกลุ่ม Carbamate , Organochlorine และ organophosphate

แหล่งน้ำ

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำรดผักจากน้ำคลองตาชมไหลผ่าน ซึ่งเป็นคลองน้ำธรรมชาติไม่ไหลผ่านชุมชน และน้ำบาดาล ส่วนน้ำที่ใช้ล้างผักก่อนส่งตลาดใช้น้ำประปาในหมู่บ้าน

ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของแปลงปลูกผักเป็นแบบร้อนชื้น มีความชื้นพอเหมาะกับการปลูกผัก อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 24 – 35 องศาเซลเซียส การกระจายตัวของฝนสม่ำเสมอ ช่วง 2 – 3 ปีที่ผ่านมามีปัญหาแล้งน้ำท่วมมาก ทำให้พืชผักเสียหายและการยกร่องก็เสียหายมาก ต้องทำการยกร่องใหม่

4. การวิเคราะห์กระบวนการผลิตและการจัดการ

พันธุ์และปัจจัยการผลิต

พันธุ์ผักที่ใช้ปลูกจะใช้พันธุ์สรแดงและราคาขึ้นอยู่กับชนิดของผักที่ปลูก และพื้นที่ของแต่ละราย รวมทั้งปัจจัยการผลิตทุกชนิดจะหาซื้อตามร้านค้าที่อยู่ใกล้บ้าน เช่น ค่ะน้ำ 1 กระป๋อง (500 กรัม) ราคา 150 บาท

การเตรียมพื้นที่

- มีการไถยกร่อง กว้าง 3 เมตร ยาว 6 เมตร ราคาไร่ละ 210 บาท
- ปุ๋ยคอก 210 บาท (7 ลูก ๆ ละ 30 บาท)
- ปุ๋นขาว 2 ลูก ๆ ละ 15 บาท

- ปุ๋ยหมัก 15 กิโลกรัม/ร่อง = 35 บาท
- ฟางฟ่อนละ 35 บาท 3 ฟ่อน/ร่อง = 105 บาท

การปลูกดูแลรักษา

หลังจากปรับพื้นที่ยกร่องเสร็จแล้ว ก็มีการปลูกโดยวิธีหว่านแล้วถอนแยกส่วนที่หนาออก ผักบางชนิดมีการเพาะกล้าหรือหยอดเมล็ดใช้ฟางคลุมแปลง ใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ตามส่วนที่ระบุข้างต้น และมีการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาผสมกับปุ๋ยคอกใส่แปลงผัก เพื่อป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อรา มีการรดน้ำและถอนแยกใช้ค่าแรง 500 บาท ค่าน้ำมัน 100 บาท/ร่อง

การจัดการโรคแมลงศัตรูพืช

มีการใช้สารเคมีในการกำจัดโรคแมลงตามความเหมาะสม โดยมีการฉีดสารเคมีกำจัดแมลง 5 ครั้ง/ฤดูของผัก ค่าใช้จ่าย 600 บาท และมีการแนะนำให้เกษตรกรใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและกับดักกาวเหนียวแล้วแต่ชนิดของผัก

การเก็บเกี่ยว

มีการเก็บเกี่ยวโดยการจ้างแรงงานตัดผักกิโลกรัมละ 2 บาท แล้วนำมาล้างด้วยน้ำประปาในหมู่บ้านแล้วคัดแยกเกรดผักใส่ถุงพลาสติกส่งถุงละประมาณ 70 บาท การเก็บเกี่ยวจะเก็บเกี่ยวตามอายุของชนิดผักและเก็บเกี่ยวตามระยะความปลอดภัยของสารเคมีที่ใช้

สรุปผลผลิต 300 กิโลกรัม/ร่อง ขายได้กิโลกรัมละ 10 บาท รวม 3,000 บาท ได้กำไรต่อร่อง 1,000 บาท

การขนส่ง

มีการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกที่บรรจุภัณฑ์เรียบร้อยส่งห้างที่กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการเกษตร และตลาดจังหวัดนนทบุรี

5. การวิเคราะห์ปัญหาและความเสี่ยงในการผลิตและการจัดการ

ข้อมูลความเสี่ยง

ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของกลุ่มหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย ได้ประสบปัญหาในเรื่องของตลาดขนส่งไม่แน่นอนทำให้สมาชิกบางรายนำสินค้าที่ได้ไปส่งให้พ่อค้าในหมู่บ้านหรืออำเภอใกล้เคียงนอกกลุ่มทำให้มีการแตกแยกของสมาชิกและปัญหาบางส่วนเนื่องจากบางส่วนจะมีปัญหาเรื่องโรคและแมลงรบกวนมากทำให้ใช้สารเคมีเกินความจำเป็นทำให้ต้นทุนสูง ส่วนทางด้านปัจจัยการผลิตก็มีปัญหาเรื่องเมล็ดพันธุ์ผู้ทรงราคาแพงและไม่ได้มาตรฐาน ปุ๋ยเคมีและสารเคมีราคาแพง บางครั้งมีปัญหาเรื่องคุณภาพไม่ดี ส่วนปัญหาเรื่องแรงงานในปัจจุบันพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมักประสบกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรกรรม ต้องใช้แรงงานต่างด้าวในการปฏิบัติงาน เนื่องจากคนไทยเลือกและเกี่ยงงาน และการใช้แรงงาน

6. การจัดทำแผนแก้ไขปัญหาและการควบคุมความเสี่ยงในจุดต่าง ๆ

แนวทางการแก้ไขปัญหาและควบคุมความเสี่ยงด้านการตลาด

1. รัฐควรมีมาตรการในการรักษาตลาดเก่าไว้ให้ได้และสนับสนุนตลาดใหม่
2. มีนโยบายในเรื่องของผักปลอดภัยจากสารพิษอย่างชัดเจน
3. ควรมีมาตรการในการประกันราคาผักปลอดสารพิษขั้นต่ำด้วย

แนวทางการแก้ไขปัญหาและควบคุมความเสี่ยงปัจจัยการผลิต

1. จัดสรรปุ๋ยสารเคมีและเมล็ดพันธุ์ผักควบคุมราคาให้แก่เกษตรกร
2. หามาตรการในการควบคุมไม่ให้มีการผูกขาดของบริษัทขายวัตถุดิบเกษตร
3. รัฐควรแยกตลาดผักปลอดสารพิษและราคาให้ชัดเจน
4. สนับสนุนงบประมาณในการทำเกษตรอินทรีย์ใช้ในกลุ่มเพื่อลดต้นทุนการผลิต

แนวทางการแก้ไขปัญหาและควบคุมความเสี่ยงด้านศัตรูพืช

1. ให้ความรู้เกษตรกรในการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย
2. สนับสนุนให้เกษตรกรมีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมวิเคราะห์ศัตรูพืช
3. จัด Zoning การปลูกผักปลอดสารพิษ เพื่อลดปัญหาการแพร่ระบาดของโรคแมลง

ด้านภัยธรรมชาติ

1. รัฐควรให้ความช่วยเหลือโดยจ่ายเป็นค่าชดเชยค่าเสียหายให้ชัดเจน รวมทั้งคิดค่าเสียหายเรื่องค่ายกร่องแปลงผักด้วย

รายชื่อผู้ร่วมวิเคราะห์ศักยภาพและความเสี่ยงด้านการผลิตและจัดการสินค้า
กลุ่มปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ตำบลหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

นายทวีศักดิ์ ด้วงทอง
นางสาวชุลีพร เตชะศีลพิทักษ์
นางภุริพันธุ์ สุวรรณเมฆ

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 จังหวัดชัยนาท

นายสุริชาติ สมวัฒน์ศักดิ์
นายยอดธงไชย รอดแก้ว
นายจรัสศักดิ์ สายวาริน

สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี

นายศักดิ์สิทธิ์ ศรีวิชัย
นายสมเกียรติ รัตมาน

สำนักงานเกษตรอำเภอไทรน้อย

นายณรงค์ ศรีสระคู

เกษตรกร

นายวิรัช แสงศรี	นายบุญเชิด คงคั่น
นายโพธิ์ แก้วสอน	นางเกสร ไกรวงษ์
นายสมชาย แก้วล้วน	นางสุจารี คงคั่น
นางจินตนา รอดไพร	นายไสว นามคำ
นายน้ำ คุ่มแวน	นางจำเนียร คุ่มแวน
นางจำเนียร คุ่มแวน	นางเรือง กลั่นศิริ
นางสมหมาย แซ่มลอย	นางสมใจ อินพา
นายสุชาติ คุ่มแวน	นายธนเทพ สง่าอารีย์กุล
นางศิริพร พ่วงจิน	นายสนอง พ่วงจิน
นายจำลอง คล้ายสอน	นายสมพิศ แก้วนก
นายบุญชู นามคำ	นางบุญเรือน นราเกต
นายตำราญ ไทยเกต	น.ส.สุณี นามคำ
นายวิเชษฐ์ คงคั่น	นายจำลอง กลิ่นเขียว
นายแจ่มกลิ่น กลิ่นศิริ	นายชิต คงคั่น
น.ส.ขวัญยืน อ่อนโพธิ์อารีย์	นางประจวบ เทศทอง